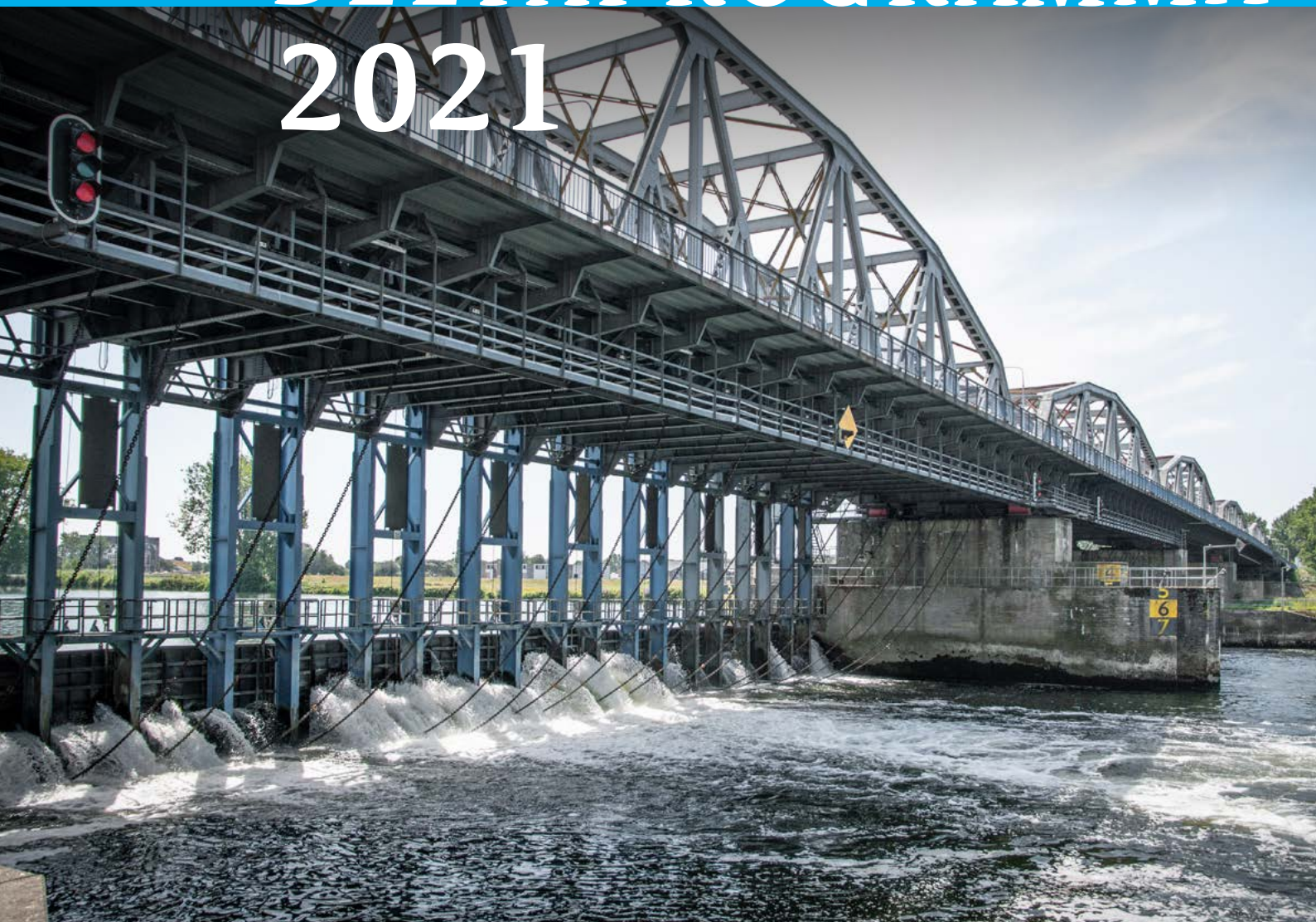

SYNTHESEDOCUMENT
ZAND EN KUST

NATIONAAL DELTAPROGRAMMA 2021

Achtergronddocument H8 bij Deltaprogramma 2021

Synthesedocument DP Kust

Synthesedocument DP Kust

Inleiding

Onderbouwing wel/niet meenemen adviezen Signaalgroep (alleen advies m.b.t. Zeespiegelstijging is mogelijk van toepassing):

- Zeespiegelstijging: allereerst is de kustveiligheid op orde en zijn er de komende zes jaar geen (zandige) kustversterkingen te verwachten (zie <https://www.hoogwaterbeschermingsprogramma.nl/programma/programmering/program-mavoorstel+2021-2026/default.aspx>). De mogelijk versnelde zeespiegelstijging brengt hier geen verandering in; deze zal zich niet voor 2050 manifesteren (<https://www.deltacommissaris.nl/deltaprogramma/vraag-en-antwoord/hoe-zit-het-met-de-zeespiegelstijging>). Bij de kustversterkingen die de laatste 8 jaren zijn uitgevoerd is overigens rekening gehouden met een zeespiegelstijging ter grootte van 0,5 m in 2050 en 1,0 m in 2100 (KNMI 2014 scenario) conform het vigerend beleid. Een mogelijke versnelling van de zeespiegelstijging treedt naar verwachting pas op ná 2050. Daarmee leidt (versnelling van) de zeespiegelstijging voornamelijk niet tot aanpassingen bij de beslissing Zand en de voorkeursstrategie Kust.

Het synthesedocument is gereviewd door de onafhankelijke reviewcommissie. De verbetervoorstellen zijn grotendeels verwerkt m.u.v. de suggestie om de beide Hollanden en delen van Utrecht tot de kustzone te beschouwen.

Beslissing Zand

1 Beslissing Zand

1.1 Beknopte beschrijving conform Deltaprogramma 2015

- 'Zacht waar het kan, hard waar het moet', blijft het uitgangspunt voor het op orde houden van de kustveiligheid, door zandsuppleties uit te voeren op het kustfundament (Beleidslijn kust 2015; <https://edepot.wur.nl/384380>).
- Extra monitoring, onderzoek en uitvoering van pilots laten plaatsvinden, om beter te kunnen anticiperen op toekomstige ontwikkelingen die van invloed zijn op het zandige systeem en suppleties effectiever en kostenefficiënter in te kunnen zetten (lerend werken; Kustgenese 2.0; <https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/waterveiligheid/kust/kustgenese-2-0/>)
- De zandbalans van het zandige systeem op orde houden en het kustfundament duurzaam in evenwicht houden met de zeespiegelstijging door de omvang van de zandsuppleties zo nodig te vergroten (logische consequentie van vigerend beleid/Beleidslijn Kust 2015). Deze moeten bijdragen aan het handhaven van de kustlijn en zoveel mogelijk aan lokale en regionale doelen bijdragen voor een economisch sterke en aantrekkelijke kust (Beleidslijn Kust 2015_t, op basis van het financieringsprincipe uit het Nationaal Kader Kust (Deltaprogramma Kust (maart 2011), Nationaal Kader Kust).

Relatie tussen onderhoud en versterking met zand

Conform de Beleidslijn Kust (2015) wordt de instandhouding van de kustveiligheid zoveel als mogelijk gerealiseerd met zandsuppleties. Redenen hiervoor zijn dat deze wijze van onderhouden goed aansluit bij het natuurlijke zandige kustsysteem, dat er voornamelijk ruim

voldoende zand (economisch winbaar) in de Noordzee aanwezig is en dat deze wijze van instandhouding kosteneffectief is.

In toenemende mate worden kustvakken die versterkt moeten worden ook met zand versterkt. Voorbeelden hiervan zijn de Zandmotor (<https://www.dezandmotor.nl/>) en de Hondsbossche en Pettemer duinen (<https://www.hoogwaterbeschermingsprogramma.nl/actueel/PersPress/Nederlands/Parelprojecten/Hondsbossche+en+Pettemer+Zeewering/default.aspx>). Kenmerkend voor deze wijze van kustversterking is dat de veiligheid, natuur en recreatie gecombineerd zijn met een mooiere inrichting van dit kustgebied.

1.2 Reeds gemaakte/lopende aanpassingen/uitwerkingen of gerealiseerde onderdelen van de deltabeslissing Zand

- Pilotsuppletie Amelander Zeegat (5 miljoen kuub zand) (vanaf maart 2018 tot en met februari 2019;
<https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/waterveiligheid/kust/kustgenese-2-0/pilotsuppletie/>)
- Mid Term Event Kustgenese 2.0 (18 oktober 2018)

Mogelijke aanpassingen:

Mogelijke aanpassingen zijn afhankelijk van:

- De uitkomsten van het lopend onderzoeksprogramma Kustgenese 2.0, dat onder meer tot doel heeft de hoeveelheden suppletiezand voor de komende jaren te bepalen;
- De uitkomsten van het net gestarte Kennisprogramma Zeespiegelstijging (KPZSS). De onzekerheden over de magnitude van de mogelijke zeespiegelstijging in combinatie met de tijdsperiode waarop de effecten kunnen optreden maken dat eerst op deze uitkomsten gewacht wordt voordat nadere aanpassingen geformuleerd kunnen worden.
- De uitkomsten van overige Kustonderzoeksprogramma's, zoals Living Labs, Early Sea.

In het najaar van 2020 worden de uitkomsten van Kustgenese 2.0/KG2.0 verwacht. Dit kan aanleiding zijn om de hoeveelheid zand anders langs de kust aan te brengen en meer in te zoomen op de regionale morfologische processen. Het beeld is dat vooralsnog de totale hoeveelheid zand per jaar, nu 12 miljoen m³, niet (noemenswaardig) zal veranderen. Naar verwachting betekent dit dat met name voor de Wadden tot grotere hoeveelheden benodigd zand leiden. En in de ZW Delta en langs de Hollandse kust tot kleinere benodigde hoeveelheden. E.e.a. is afhankelijk van de beleidskeuze gebaseerd op scenario's afkomstig van KG2.0 (najaar 2020).

Daarnaast wordt bekeken of kustlijnhandhaving kan bijdragen aan lokale en regionale doelen, zoals bijvoorbeeld in Zeeland m.b.t. meer zand suppleren voor strandrecreatie. Daar speelt de mogelijke inzet van een regionaal fonds om extra kosten te kunnen dragen. Dit wordt nader uitgewerkt tussen de betrokken partijen.

De relatie tussen de morfologische ontwikkelingen langs de Noordzeekust, met name langs de Waddeneilanden en de interactie met de Waddenzee is nog een complexe puzzel. Kustgenese 2.0 zal zeker een eerste richting van mogelijke antwoorden genereren. Echter, ook nieuwe en verdiepende vragen zullen opdoemen. Dit wordt geagendeerd voor de volgende zes-jaarlijkse herijking. De achterliggende kennisvraag wordt opgepakt als onderdeel van vervolg Kustgenese 2.0, dat als onderdeel van het KPZSS (Spoor II; systeemverkenningen; <https://www.deltacommissaris.nl/deltaprogramma/documenten/publicaties/2019/09/17/broc>

hure-kennisprogramma-zeespiegelstijging) nadere invulling zal krijgen. Het KPZSS zal hier richtinggevende antwoorden genereren t.b.v. de tweede herijking (2026).

De adviezen van de Signaalgroep Deltaprogramma m.b.t. versnelde zeespiegelstijging worden hierbij betrokken. Met name de snelheid van zeespiegelstijging is een belangrijke indicator voor de hoeveelheid zand om de verliezen in het kustfundament te matchen. Indicatoren die de Signaalgroep samen met het KPZSS (Spoor III) wil ontwikkelen, dragen bij aan voorstellen t.b.v. de tweede herijking van de Beslissing Zand (2026).

De noodzaak voor kort cyclisch en adaptief ontwerpen, als gevolg van toenemende onzekerheid over de bandbreedte in zeespiegelstijging, maakt onderdeel uit van de programmering van de zandsuppleties

(<https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/waterveiligheid/kust/uitvoeringsprogramma-kustlijnzorg/>). Het kennisprogramma beslaat een periode van 4 jaar en kent een jaarlijkse actualisatie, gebaseerd op de jaarlijkse kustmetingen en de ervaring in de uitvoering.

Taakopvatting ruimer?

Er zal de komende tijd verkend worden of toegewerkt kan worden naar meer regionale deltastrategieën. Dat betekent dat de scope zich verbreed van de (zandige) waterkeringszone naar een (meer) integrale, regionale oriëntatie/van de klassieke kustlijnzorg naar integrale kustzorg. Over de drie thema's Waterveiligheid, Zoetwater en Ruimtelijke adaptatie. Aspecten die hierbij spelen zijn:

- Gedegen uitvoering van de klassieke kustlijnzorg is noodzakelijk i.v.m. areaalbehoud en om andere functies in stand te houden/verder te kunnen ontwikkelen;
- Mogelijkheden van integrale financiering (Rijk financiert instandhouding basiskustlijn en het meegroeien van het kustfundament met de zeespiegelstijging; financiering van extra zand voor functies die hier van afhangen, zoals recreatie, dient uit andere bron te komen).

Voorkeursstrategie Kust

2 Voorkeursstrategie Kust

2.1 Beknopte beschrijving conform Deltaprogramma 2015

1. Een veilige, aantrekkelijke en economisch sterke kust

De voorkeursstrategie geeft een werkwijze om de waterveiligheidsopgave en ruimtelijke ontwikkelingen met elkaar te verbinden, met maatwerk per locatie. In veel gevallen spelen de ruimtelijke ontwikkelingen eerder dan de veiligheidsopgave.

2. Veiligheidsopgave en ruimtelijke ambities verbinden

Langs de kust zijn zeventien 'parels' aangewezen: locaties waar gemeenten en provincies ambities hebben voor ruimtelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld voor natuur, herstructurering of recreatie.

3. Beslisboom en meegroeiconcept

Bij alle parels doen de ontwikkelambities zich eerder voor dan de veiligheidsopgave. Om vast te stellen op welke manier een verbinding mogelijk is tussen ambities en opgaven, volgen de partijen een beslisboom. Als er een relatie is tussen de ruimtelijke ontwikkeling en de veiligheidsopgave binnen 50 jaar, stellen de partijen gezamenlijk een meegroeiconcept vast. Belangrijke keuze daarbij is de richting van de toekomstige dijkversterking: zeewaarts, landwaarts of consolideren

Mogelijke aanpassingen

Voor een integrale aanpak van de kust is het nodig de waterveiligheidsopgave en ruimtelijke ontwikkelingen met elkaar te verbinden. Voor de veiligheidsopgave langs de kust zijn de aandachtlocaties bekend (Deltaprogramma Kust, 2012). Langs de kust zijn zeventien 'parels' aangewezen: locaties waar gemeenten en provincies ambities hebben voor ruimtelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld voor natuur, herstructurering of recreatie. De parels dragen bij aan de ontwikkeling van de kust als economische of ecologische drager. Op dit moment lijkt de werking van deze aanpak niet meer effectief. Een deel van de parels is gerealiseerd en voor een ander deel liggen de opgaven te ver in de tijd uit elkaar. Daarom is op dit punt de VKS kust aangepast en wordt onderzocht of een ruimtelijke ontwikkeling in de kustzone door middel van een procedure gekoppeld kan worden aan een mogelijke veiligheidsopgave.

Op korte termijn verandert er wel iets t.a.v. de verbinding ruimtelijke ordening - waterveiligheid. Als uitwerking van het Kustpact zijn in de 3 kustprovincies (Zeeland, Zuid-Holland en Noord-Holland) zoneringen m.b.t. het gebruik van de kust vastgelegd. In Fryslân is afgesproken dat dit wordt opgepakt bij de uitwerking van de provinciale Omgevingsvisie (POVI). Binnen het Kustpact is de behoefte geconstateerd om de verbinding met DP Kust te versterken. In 2020 wordt dit verder uitgewerkt.

Kennis over klimaatverandering en versnelde zeespiegelstijging kan betekenen dat waterveiligheid en ruimtelijke ontwikkeling in de tijd gezien meer bij elkaar komen. D.w.z. dat waterveiligheid en ruimtelijke ordening meer samen kunnen gaan optrekken. Het KPZSS zal hier richtinggevende antwoorden genereren t.b.v. de tweede herijking (2026).

Na 2050 kan een mogelijk grotere opgave ontstaan als gevolg van de mogelijke versnelling van de zeespiegelstijging. Het KPZSS zal hier richtinggevende antwoorden genereren t.b.v. de tweede herijking (2026).

Een complex vraagstuk is welke vragen er op bestuurlijk niveau liggen – wat moet daarvoor uitgezocht worden? Binnen het spoor IV van het KPZSS wordt gekeken naar de verre toekomst. Op basis van een analyse van plannen en initiatieven wordt bekeken wat hieruit valt te leren over mogelijke alternatieven strategieën voor de verre toekomst en welke maatregelen de komende decennia nodig zijn om toekomstige opties open te houden .

De adviezen van de Signaalgroep Deltaprogramma m.b.t. integrale benadering worden hierbij betrokken.

Dit gaat ook op voor de aanbevelingen ten aanzien van toenemende participatie van deskundige en kritische burgers. In het KPZSS wordt dit via Spoor IV nadrukkelijk opgepakt.

Herijkingsonderzoek

Binnen de integrale benadering hebben zandsuppleties een centrale rol. Het huidige beleid richt zich op areaalbehoud door kustlijnhandhaving (via de basiskustlijn) en het laten meegroeien van het kustfundament met de zeespiegelstijging. Indirect wordt zo ook bijgedragen aan de overige waarden en functies van de kust. Dit laatste is een aanname gedaan bij de formulering van het kustbeleid. In de voorliggende periode kan het onderzoek zich erop richten hoe succesvol de huidige suppletiestrategie in deze is en wat de mogelijkheden zijn om de Kustlijn zorg om te zetten naar Kustzorg (zandsuppleties richten zich naast kustveiligheid en sterkte van de duinwaterkering ook op maatschappelijke meegroeiconcepten). Onderstaande onderzoeksvragen dragen hieraan bij.

Onderzoeksvragen

Er is gekozen voor continuering van lopende en net gestarte onderzoeksprogramma's en het in gang zetten van de aanbevelingen. Het betreft:

- Het onderzoek binnen **Kustgenese 2.0**, dat breed is ingezet volgens de lijnen:
 - [Langetermijn kustonderzoek](#): aanvullende monitoring en modelontwikkeling om meer inzicht te krijgen in factoren die het benodigde suppletievolume bepalen. In 2017 heeft een grootschalige [meetcampagne](#) gezorgd voor aanvullende data.
 - [Pilotsuppletie buitendelta Amelanders Zeegat](#): aanleggen van een pilotsuppletie om te leren over de morfologie en ecologie van zeegaten.
 - [Ecologische Monitoring](#): inzicht in effecten en kansen van veranderende suppletiehoeveelheden en suppletielocaties voor de ecologie.

Op deze wijze wordt, met vele onderzoekspartijen, ook gewerkt aan de ecologische en impliciet de maatschappelijke meerwaarde van zandsuppleties en is de relatie gelegd tussen de drie DP regio's ZWDelta, Kust en Wadden.

De aanbevelingen voor vervolgonderzoek van Kustgenese 2 zullen opgenomen worden in het KPZSS.

- Het Kennisprogramma Zeespiegelstijging richt zich binnen spoor 2 (systeemverkenningen) op het in kaart brengen wat verschillende zeespiegelscenario's betekenen voor de werking van het natuurlijke (zandige) systeem van kust en rivieren, voor de waterkeringen en stormvloedkeringen, voor de zoetwaterbeschikbaarheid en voor gebruiksfuncties en ruimtegebruik (zoals de landbouw, natuur en scheepvaart). Gebaseerd op de uitkomsten worden mogelijke en effectieve maatregelen geformuleerd, gericht op het versterken van de houdbaarheid van de voorkeursstrategieën. Dit onderzoek omvat ook onderzoek naar stormvloedstanden in de toekomst.
De uitvoering van zandsuppleties kan op lange termijn, als de versnelde zeespiegelstijging doorzet, mogelijk problematisch worden door zowel plaatsgebrek voor zandwinning (windturbineparken, ecologische eisen, scheepvaart, visserij etc.; <https://www.deltacommissaris.nl/documenten/publicaties/2018/09/18/dp2019-b-rapport-deltares>) als de mogelijke maatschappelijke weerstand tegen het aantal schepen dat continu heen en weer moet varen. Het KPZSS zal hier richtinggevende antwoorden genereren t.b.v. de tweede herijking (2026).
- Verder zijn er een aantal net gestarte en lopende NWO onderzoeken van grote relevantie, waaronder Living Labs (inclusief Trial), Dune Force, NWA project Early Sea. De resultaten van deze onderzoeken worden meegenomen in de komende herijking.

De herijkte Deltastrategie Kust

Voor de deltastrategie Kust vormen de voorstellen voor de herijkte deltabeslissing Waterveiligheid en de beslissing Zand het kader. De Deltacommissaris stelt voor de deltastrategie voor de Kust als volgt aan te passen:

Waterveiligheid

Een veilige, aantrekkelijke en economisch sterk kust waarbij veiligheidsopgaven en ruimtelijke ambities worden verbonden

De adaptieve waterveiligheidsstrategie 'zacht waar het kan (d.m.v. zandsuppleties), hard waar het moet' blijft gehandhaafd waarbij de kust gemakkelijk kan meegroeien met de zeespiegelstijging en waarbij een zandige kust ook bijdraagt aan een aantrekkelijke kust, met mogelijkheden voor recreatie en toerisme.

De integrale opgave uit de Nationale Visie Kust (2013) voor een veilige, aantrekkelijke en economisch sterke kust door de veiligheidsopgave en ruimtelijke ambities met elkaar te verbinden blijft hierbij het uitgangspunt. De strategie stelt een werkwijze voor om de waterveiligheidsopgaven en ruimtelijke ontwikkelingen met elkaar te verbinden, met maatwerk per locatie. Als op een bepaalde locatie binnen vijftig jaar een ruimtelijke ontwikkeling en een veiligheidsopgave spelen die een relatie met elkaar hebben, onderzoeken de partijen gezamenlijk de mogelijkheden: zeewaarts, landwaarts of consolideren en stellen dit vast in een zogenoemd meegroeiconcept. Met de keuze voor het meegroeiconcept wordt het mogelijk maatregelen uit te werken voor de ruimtelijke ambities (die over het algemeen eerder spelen) en daarbij rekening te houden met de eisen voor waterveiligheid op lange termijn.

Het belang van het Deltaprogramma in de kustzone

De kustzone bestaat uit strand, duinen, dijken en kustplaatsen met veel verschillende functies. De waterkeringen langs de kust zijn op dit moment op orde, maar getijdenwerking en zeespiegelstijging veroorzaken structurele erosie rond de kustlijn. Zonder regelmatige zandsuppleties zou Nederland langs de hele kustlijn gemiddeld 1 meter land per jaar verliezen. De focus ligt dan ook op behoud van het areaal van de kustzone. Daarnaast vinden zandsuppleties plaats om de hoeveelheid zand in het kustfundament structureel in evenwicht te houden. Als de zeespiegel in de toekomst sneller stijgt, zijn meer zandsuppleties nodig. Op lange termijn kan het noodzakelijk zijn dijken of duinen te versterken. De uitdaging is om de kustzone daarbij veilig, aantrekkelijk en economisch sterk te houden. Nieuwe concepten, zoals dynamisch kust- en duinbeheer, bieden goede perspectieven voor zowel waterveiligheid als andere functies. Een voorbeeld is de Zandmotor voor de kust van Zuid-Holland.

Aansluiting met andere DP Kustregio's en andere DP thema's

Lijkt logisch, is het m.i. niet. Fysisch gezien zijn de drie kustregio's dermate verschillend dat aansluiting amper meerwaarde heeft. We hebben het verkend, maar dit lijkt vooralsnog weinig meerwaarde te hebben.

Aansluiting met Zoetwater en Ruimtelijke adaptatie. Hier kan in de klassieke kustzone wel wat bereikt worden: duingebied voor zoetwater en ruimtelijke adaptatie middels strandpaviljoens op palen. Hierbij kan verder ingespeeld worden op de trend dat steeds meer mensen in de klassieke kustzone willen wonen, werken en verblijven. Dit moet dan ook via een bredere invulling dan ministerie van VenW en prov NH worden gerealiseerd in DP Kust. Dat de beide Hollanden en delen van Utrecht onderdeel van de kustzone zouden zijn en in grote mate afhankelijk van het kustbeleid gaat mij te ver, zowel geografisch als inhoudelijk. Dan kan je vanuit DP Kust het totale NL Waterbeleid tot je verantwoordelijkheid ervaren.

Waar de review commissie het niet over heeft gehad is de mogelijke aansluiting met het kustpact.

Bijlage: Review synthesesdocumenten herijking Deltaprogramma

Bevindingen over: 'Synthesedocument Deelprogramma Kust (conceptversie d.d. 15-1-2020)'

1 april 2020

Inleiding

In het kader van de herijking van het Deltaprogramma worden door de deelprogramma's synthesesdocumenten opgesteld, waarin de overwegingen om al dan niet te komen tot herijking worden verantwoord. In opdracht van het Deltaprogramma is er een reviewcommissie samengesteld uit wetenschappers die de concepten van de synthesesdocumenten vanuit het oogpunt van kwaliteitsborging hebben bekeken. De review had voor ieder afzonderlijk deelprogramma specifiek betrekking op 1) traceerbaarheid, 2) onderbouwing, 3) intrinsieke kwaliteit en 4) omgang met onzekerheden, maar ook zijn 5) overige opmerkingen¹ gemaakt.

Deze notitie bevat de belangrijkste bevindingen van de reviewcommissie over de conceptsynthesesdocumenten, gebaseerd op achtereenvolgens:

- 1) de schriftelijke review van het synthesesdocument door de afzonderlijke reviewers;
- 2) de gedachtewisseling tijdens de reviewbijeenkomsten in Den Haag op 4 en 6 maart 2020 tussen vertegenwoordigers van de deelprogramma's en de reviewers;
- 3) de bijeenkomst van alle reviewers voor alle synthesesdocumenten tezamen op 23 maart 2020.

Tijdens de reviewbijeenkomst hebben de reviewers de mogelijkheid gehad om vragen te stellen aan de vertegenwoordigers van het deelprogramma en konden de vertegenwoordigers reageren op de schriftelijke reviews. Vervolgens zijn voor ieder deelprogramma de belangrijkste bevindingen van de reviewcommissie op schrift gesteld.

Meer specifieke bevindingen en aanbevelingen van de individuele reviewers zijn te vinden in de schriftelijke reviewformulieren, die als bijlagen zijn bijgevoegd. Voor zover deze bevindingen en aanbevelingen hieronder niet terugkomen zijn deze voor rekening van de individuele reviewers en kunnen de deelprogramma's er hun voordeel mee doen.

¹ In categorie 5 ('Overige opmerkingen') van de reviewformulieren is doorgaans sprake van opmerkingen van verschillende aard, zoals ook juist bedoeld in deze 'restcategorie', namelijk:

a. bevindingen die naar oordeel van de reviewcommissie meegenomen zouden moeten worden bij de 'reparatieslag' van de synthesesdocumenten. Wanneer hier sprake van is worden dergelijke punten in de samenvattende bevindingen per synthesesdocument specifiek benoemd.

b. aanbevelingen waarmee de opstellers van de synthesesdocumenten naar believen hun voordeel kunnen doen bij de 'reparatieslag' van de synthesesdocumenten of in het werkproces, al dan niet later.

c. *punten van aandacht die het synthesedocument ontstijgen en/of raken aan het beleidsproces en daarom geen verdere actie van de opstellers van het synthesedocument vereisen, maar ter kennisneming zijn voor de staf Deltacommissaris, al dan niet via de genoemde brief van de reviewcommissie aan de Deltacommissaris.*

Voor deze review is gewerkt in een drietal groepen, waarbij steeds 2 tot 4 reviewers 3 of 4 synthesedocumenten hebben beoordeeld, ook in onderlinge samenhang. Het betrof de volgende clusters:

- Cluster 1: Kust – Waddengebied – Zuidwestelijke Delta
- Cluster 2: Waterveiligheid - Rijn-Maasdelta - Rijnmond-Drechtsteden - Ruimtelijke Adaptatie
- Cluster 3: Zoetwater - IJsselmeergebied - Ruimtelijke Adaptatie

De bevindingen per synthesedocument zijn vervolgens door de voltallige reviewcommissie besproken. Tijdens deze plenaire beraadslaging zijn de generieke bevindingen vastgesteld die de individuele deelprogramma's overstijgen; deze zijn in een brief aan de Deltacommissaris verwoord.

Reviewbevindingen deelprogramma Kust

De reviewcommissie complimenteert de opstellers van het synthesedocument met de duidelijke strategie en het heldere verhaal. De gesignaleerde noodzaak voor kennisverdieping en -verbreding wordt door de commissie onderschreven.

Ten aanzien van het criterium **traceerbaarheid** constateert de commissie dat de inhoudelijke argumentatie voor keuzes vaak ontbreekt terwijl juist die zo noodzakelijk is. Ook wordt niet overal in de tekst de benodigde bronvermelding geleverd. De commissie adviseert om in overleg met de staf Deltacommissaris te verkennen wat de gewenste systematiek van verwijzen is, bij voorkeur consistent met die gebruikt in de andere synthesedocumenten.

Ten aanzien van het criterium **onderbouwing** stelt de commissie dat er wel sprake is van een zekere onderbouwing van de huidige strategie, maar dat de enige herijking bestaat uit continuering van het onderzoek. Dat is gezien de onzekerheid over de zeespiegelstijging op dit moment mogelijk voldoende, maar het kan duidelijker beargumenteerd. Belangrijker vinden we dat de taakopvatting daarmee nog steeds erg smal is. De hele kust lijkt voornamelijk als een monoliete waterkering beschouwd te worden. Er wordt geen opening geboden voor ontwikkeling van een alternatieve filosofie in het licht van een (meer) integrale, regionale of lokale aanpak. Hoe positioneert dit programma zich bijvoorbeeld op het spectrum van klassieke kustlijnzorg versus integrale kustzorg (met eventuele differentiatie per regio) en wat is de onderbouwing hierbij?

Ten aanzien van het criterium **intrinsieke kwaliteit** constateert de commissie dat het synthesedocument nog een onvoldragen conceptversie is, waarin niet alleen het onderscheid, maar ook de relatie tussen onderhoud (zandsuppletie) en versterking, scherper zou kunnen worden gemaakt. Doel en opzet van het document en aanpak van het herijkingsonderzoek worden niet gemist; de structuur kan worden verbeterd, waarvoor in de afzonderlijke reviewformulieren suggesties worden gedaan. De toegankelijkheid van de tekst (voor niet-ingewijden) kan ook worden verbeterd.

Ten aanzien van het criterium **omgang met onzekerheden** stelt de commissie vast dat de genoemde onderzoeksvragen onvoldoende concreet zijn en dat argumenten voor prioritering ontbreken. Er lijkt vooral sprake van continuering van bestaand onderzoek. Welk onderzoek

draagt bijvoorbeeld bij aan de ambitie voor het scheppen van ecologische en maatschappelijke meerwaarde? Waar is onderzoek naar stormvloedstanden in de toekomst belegd? Het gaat hierbij niet alleen om de invloed van klimaatverandering maar ook om de vergelijking van verschillende (statistische) methoden die kunnen worden gebruikt om uitspraken te doen over de frequentie van overschrijden van een bepaalde stormvloedhoogte.

Het geheel overziend stelt de commissie vast dat er vanuit het deelprogramma kust weinig aansluiting is gezocht met andere (kust-)gebiedsprogramma's zoals de Wadden en Zuidwestelijke delta enerzijds, en anderzijds (thematische) programma's als Ruimtelijke adaptatie (met meerlaagsveiligheid) en Zoetwater. In feite zijn de beide Hollanden en delen van Utrecht onderdeel van de kustzone en in grote mate afhankelijk van het kustbeleid. Integrale kustzorg en kansen voor innovaties op dat vlak, worden daarmee alleen maar verder doorgeschoven naar de toekomst. Deze constatering kan op korte termijn niet tot aanpassing van het synthesesedocument leiden, daar is de commissie zich van bewust. Het punt zal daarom worden geadresseerd in de brief aan de Deltacommissaris. Desalniettemin wordt de opstellers van het synthesesedocument gevraagd nu dit geluid al te laten horen, in de vorm van aanvullende onderzoeksvragen; bijvoorbeeld door een bestaande onderzoeksvraag eens om te draaien zoals hoe verbetering van natuurkwaliteit bij kan dragen aan hoogwaterveiligheid en zoetwaterbeschikbaarheid in het duinmassief. En waarom niet ook op zoek naar innovaties die laten zien dat goed onderhoud versterkingen overbodig kan maken, of waar de grootste maatschappelijk meerwaarde van zand ligt?

Nederland is een laaggelegen land met veel water. Het nationaal Deltaprogramma beschermt Nederland tegen overstromingen, zorgt voor voldoende zoetwater en draagt bij aan een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting. Op de website van het nationaal Deltaprogramma staat de voortgang van het werk aan onze delta.

Het nationaal Deltaprogramma is een samenwerkingsverband tussen Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen. Ook kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, burgers en bedrijven denken actief mee.

WWW.DELTAPROGRAMMA.NL

NATIONAAL DELTA PROGRAMMA

ALLES OP
ALLES
VOOR EEN
VEILIGE EN
LEEFBARE
DELTA

Dit is een uitgave van:

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

september 2020